
Voortijdig Schoolverlaters 2005

Toelichting bij de tabellen

Definitie:

Voortijdig schoolverlaters zijn gedefinieerd als leerlingen die het (bekostigd) onderwijs verlaten zonder dat zij een startkwalificatie hebben behaald. Een leerling heeft een startkwalificatie met tenminste een afgeronde havo- of vwo-opleiding, of een basisberoepsopleiding (mbo niveau 2).

In de tabellen worden alleen de leerlingen uit het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs weergegeven die ultimo september 2005 jonger zijn dan 23 jaar en die op beide peilmomenten (d.w.z., ultimo september 2004 en ultimo september 2005) tot de Nederlandse bevolking behoren (d.w.z. ingeschreven in de Gemeentelijke Basisregistratie Persoonsgegevens (GBA)).

Doel:

In deze tabellen wordt inzicht gegeven in de achtergrond-/bestemmingskenmerken van voortijdig schoolverlaters in vergelijking tot niet-voortijdig schoolverlaters. Vanwege de koppeling met achtergrondkenmerken uit andere registraties en een zuivere vergelijking tussen voortijdig schoolverlaters en niet-voortijdig schoolverlaters worden alleen de leerlingen weergegeven die op beide peilmomenten (d.w.z., ultimo september 2004 en ultimo september 2005) tot de GBA-bevolking behoren. Het totaal aantal leerlingen in deze tabellen wijkt daarmee af van het totaal aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Deze tabellen hebben niet tot doel het totaal aantal voortijdig schoolverlaters in Nederland weer te geven. Cijfers hierover zijn berekend door het ministerie van OCW. Voor 2005 geeft OCW een totaal van 62.500 voortijdig schoolverlaters jonger dan 23 jaar vanuit het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs op basis van de onderwijsnummerbestanden.

Methode:

In deze tabellen zijn gegevens opgenomen over voortijdig schoolverlaters vanuit het voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). De gegevens zijn gebaseerd op de directe door- en uitstroom tussen de twee opeenvolgende schooljaren 2004/'05 en 2005/'06, binnen het door de overheid bekostigde onderwijs. Leerlingen die een jaar geen onderwijs volgen en daarna hun onderwijsloopbaan weer oppakken, worden niet meegeteld in de doorstroom naar vervolgonderwijs en worden, indien zij geen startkwalificatie hebben behaald, geteld als voortijdig schoolverlater.

De gegevens van schooljaar 2004/'05 zijn gebaseerd op de aantallen leerlingen in de onderwijsnummerbestanden van het voortgezet onderwijs (Bron-VO 2004/'05) en het middelbaar beroepsonderwijs (Bron-BO 2004/'05) van de IB-Groep. Het voortgezet onderwijs wordt weergegeven zonder de leerlingen in het praktijkonderwijs, de vmbo-afdelingen aan de Agrarische Opleidingscentra (AOC), het voortgezet algemeen volwassen onderwijs (vavo) en het voortgezet speciaal onderwijs. Bij het middelbaar beroepsonderwijs worden de leerlingen die geen onderwijs volgen, maar slechts ingeschreven staan voor het doen van een examen (ex-traneï) niet meegeteld.

Van alle leerlingen die op 1 oktober 2004 stonden ingeschreven in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs is met behulp van verschillende bestanden nagegaan of zij op 1 oktober 2005 nog (bekostigd) onderwijs volgden en/of een startkwalificatie hebben behaald. De groep die overblijft, is aangemerkt als voortijdig schoolverlaters.

De volgende bestanden zijn gebruikt om na te gaan of een leerling op 1 oktober 2005 nog (door de overheid bekostigd) onderwijs volgt:

- Het Bron-VO (inclusief het daarin opgenomen deel van het praktijkonderwijs en het onderwijs aan de Agrarische Opleidingscentra (AOC)),
- Het Bron-BO (inclusief de leerlingen die slechts ingeschreven staan voor het doen van een examen; extraneï),
- Het Bron-VE (alleen wat betreft het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs, vavo),
- Het bestand ééncijfer hoger onderwijs,
- Het Les- en Cursusgeldenregister (LCS; lesgeldplichtigen van 18 jaar en ouder).

Zodra een leerling in één van deze bestanden op 1 oktober 2005 een geldige inschrijving had, is deze leerling gedefinieerd als niet-(voortijdig)schoolverlater.

Van de groep die overblijft (de schoolverlaters) is nagegaan of zij wel dan niet in het bezit zijn van een startkwalificatie (diploma havo of vwo, of mbo niveau 2 of hoger). Daarvoor zijn het Examen Resultaten Register (ERR) en de examenresultaten binnen het mbo (Bron-BO) en de examenresultaten binnen het vavo (Bron-VE) tot 1 oktober 2005 beschouwd. Leerlingen kunnen zowel in het schooljaar 2004/'05 als in voorafgaande jaren een startkwalificatie hebben behaald. Gegevens uit het ERR zijn beschikbaar vanaf 2000/'01. De mbo-examenresultaten worden in principe per kalenderjaar opgenomen in het BRON-BO, dat bestaat sinds het schooljaar 2004/'05; de vavo-examenresultaten worden meegeleverd met het BRON-VE, vanaf schooljaar 2005/'06. De vulling van de examengegevens mbo wordt voor 2004/'05 geschat op 76% en voor 2005/'06 op 96%. De vulling van het ERR wordt voor de onderscheiden jaren geschat op 95-97%. De leerlingen die in het bezit blijken te zijn van een startkwalificatie zijn als niet-voortijdig schoolverlater gekwalificeerd.

Populatie:

Het voortgezet onderwijs dat in deze tabellen wordt behandeld, betreft voor het schooljaar 2004/'05 uitsluitend door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap gesubsidieerd voltijdonderwijs. Het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) en het onderwijs gesubsidieerd door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit (LNV) zijn in het schooljaar 2004/'05 buiten beschouwing gelaten evenals het voortgezet speciaal onderwijs. Het praktijkonderwijs is niet in de cijfers van het schooljaar 2004/'05 opgenomen, omdat maar een deel hiervan in het onderwijsnummerbestand VO is opgenomen. Voor de bepaling van de voortijdig schoolverlaters zijn, voorzover bekend, wel de gegevens van het praktijkonderwijs, het vavo en het onderwijs bekostigd door het Ministerie van LNV uit de bestanden van 2005/'06 meegenomen. Leerlingen die vertrokken naar het voortgezet speciaal onderwijs konden alleen worden teruggevonden indien zij lesgeldplichtig waren (vanuit het LCS).

Het middelbaar beroepsonderwijs dat in deze tabellen wordt behandeld, betreft in 2004/'05 ongeveer 91% van het totaal aantal ingeschrevenen en is exclusief de leerlingen die slechts zijn ingeschreven voor het doen van een examen (extraneï). Voor de bepaling of een leerling op 1 oktober 2005 nog (door de overheid bekostigd) onderwijs volgt, zijn de gegevens van de extraneï in het middelbaar beroepsonderwijs wel meegenomen. Bovendien is het onderwijs-nummerbestand van het middelbaar beroepsonderwijs van 2005/'06 wel compleet.

Vanwege de uitsplitsing naar achtergrondkenmerken uit andere registraties en een zuivere vergelijking tussen voortijdig schoolverlaters en niet-voortijdig schoolverlaters worden alleen de leerlingen weergegeven die op beide peilmomenten (d.w.z., ultimo september 2004 en ultimo september 2005) tot de GBA-bevolking behoren. Ruim 4.000 leerlingen zijn uit de tabellen weggelaten, omdat voor hen op ten minste één van beide momenten geen achtergrond-/bestemmingsgegevens beschikbaar waren. Tevens zijn leerlingen met een uitzonderlijk lage of hoge leeftijd voor de betreffende schoolsoort of het betreffende leerjaar niet meegenomen in de tabellen. Bijvoorbeeld, leerlingen in leerjaar 1 van het voortgezet onderwijs worden geacht ouder te zijn dan 8 jaar en jonger dan 18. Het betreft zo'n 300 leerlingen, die een 'leeftijd onbekend' toegewezen hebben gekregen. Van leerlingen die in 2004/'05 volgens de onderwijsnummerbestanden tegelijkertijd in verschillende schoolsoorten (voortgezet onderwijs én middelbaar beroepsonderwijs) voorkwamen is slechts één van de inschrijvingen weergegeven. Het betreft zo'n 200 leerlingen.

Let op: In de tabellen wordt de groep voortijdig schoolverlaters gepresenteerd naast de groep niet-voortijdig schoolverlaters. Niet-voortijdig schoolverlaters omvatten zowel leerlingen die nog altijd onderwijs volgen, als leerlingen die geen onderwijs meer volgen maar in het bezit zijn van een startkwalificatie.

De aantallen in de tabellen zijn afgerond op 10-tallen; de percentages op een decimaal. De percentages zijn berekend op de onafgeronde aantallen. Wanneer de aantallen kleiner zijn dan tien wordt een kruisje (x) weergegeven. Dit geldt ook voor percentages die gebaseerd zijn op cellen met een aantal kleiner dan tien. Lege cellen (blank) worden weergegeven wanneer geen leerlingen in de betreffende combinatie van variabelen voorkomen.

Beperkingen

Binnen de bovengenoemde methode is het aantal voortijdig schoolverlaters zo goed mogelijk in beeld gebracht. Door beperkingen van de gebruikte bronnen, zal het aantal voortijdig schoolverlaters enerzijds worden overschat. Om een indruk te geven van optredende beperkingen, worden hieronder enkele aspecten beschreven die leiden tot een *overschatting* van het aantal voortijdig schoolverlaters.

- Alleen de *directe doorstroom* van het schooljaar 2004/'05 naar het schooljaar 2005/'06 is gemeten. Hierdoor worden leerlingen die op een later tijdstip hun schoolcarrière vervolgen tot de voortijdig schoolverlaters gerekend.
- Een aantal leerlingen wordt ten onrechte als voortijdig schoolverlater aangemerkt, omdat zij het onderwijs nog niet hebben verlaten, maar in *het praktijkonderwijs en speciaal onderwijs* hun schoolcarrière vervolgen. Belangrijkste oorzaak: In het Bron-VO wordt het praktijkonderwijs niet volledig waargenomen.
- Een aantal leerlingen wordt ten onrechte als voortijdig schoolverlater aangemerkt, omdat zij het onderwijs nog niet hebben verlaten, maar in *het deeltijd voortgezet onderwijs* (vavo) hun schoolcarrière vervolgen. Belangrijkste oorzaak: Over het deeltijd voortgezet onderwijs (vavo) zijn nog geen volledige gegevens beschikbaar.
- Een aantal leerlingen wordt ten onrechte als voortijdig schoolverlater aangemerkt, omdat zij het onderwijs nog niet hebben verlaten, maar in *het particuliere onderwijs* hun schoolcarrière vervolgen. Belangrijkste oorzaak: Van het particulier onderwijs zijn geen individuele bestanden beschikbaar.
- Ten slotte kunnen leerlingen door administratieve onvolkomenheden ten onrechte als schoolverlater zijn aangemerkt.

Het absolute aantal voortijdig schoolverlaters wordt anderzijds *onderschat*, omdat de bestanden uit 2004/'05 niet volledig zijn. Zo ontbreken bij het voortgezet onderwijs de vmbo-afdelingen aan de Agrarische Opleidingscentra (AOC) en omvat het middelbaar beroepsonderwijs ongeveer 91% van het totaal aantal ingeschrevenen.

Om inzicht te geven in de achtergrond-/bestemmingskenmerken van de groep voortijdig schoolverlaters in vergelijking tot de groep niet-voortijdig schoolverlaters, worden alleen de leerlingen weergegeven die op beide peilmomenten tot de GBA-bevolking behoren (d.w.z., ultimo september 2004 en ultimo september 2005). Dit is nodig vanwege de koppeling met achtergrondkenmerken uit andere registraties en om de vergelijking tussen beide groepen zuiver te maken. Het totaal aantal leerlingen wijkt daarmee echter af van het totaal aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Daarmee geeft deze publicatie bovendien niet het totaal aantal voortijdig schoolverlaters in Nederland weer.

De gegevens over de bestemming op de arbeidsmarkt zijn gebaseerd op het voorlopig banenbestand 2005. Voorlopig betekent dat er nog een beperkt aantal longitudinale correcties op variabelen zoals economische activiteit (SBI), geboortedatum en geslacht kunnen plaatsvinden. Verder is nog geen informatie beschikbaar over het hebben van een uitkering ultimo september 2005.

Toelichting bij de variabelen

Hieronder wordt een korte beschrijving gegeven van de variabelen die in de tabellen zijn gebruikt. Bij de beschrijving van de variabelen wordt de volgorde aangehouden waarin de variabelen in de tabellen voorkomen, beginnend bij tabel A en eindigend bij tabel D.

Baanbezit leerling¹ – sept 2005

Deze variabele geeft aan of de leerling inkomsten uit een (bij)baantje als werknemer had of niet. Gebruikte bron: voorlopig banenbestand 2005, peildatum: ultimo september².

Inkomsten leerling¹ – sept 2005

Deze variabele geeft aan – indien de leerling een (bij)baantje had – in welke loonklasse de hoogte van de inkomsten van de leerling ondergebracht kan worden. Het betreft de inkomsten uit alle banen die de leerling op het peilmoment had. Bij de afleiding van deze variabele is voor de verschillende leeftijden gewerkt met de minimumjeugdloonbedragen behorende bij de betreffende leeftijden, in het betreffende peiljaar. Gebruikte bron: voorlopig banenbestand 2005, peildatum: ultimo september².

Aantal banen leerling¹ – sept 2005

Deze variabele geeft aan – indien de leerling een (bij)baantje had – hoeveel verschillende banen de leerling had. Gebruikte bron: voorlopig banenbestand 2005, peildatum: ultimo september².

Economische activiteit leerling¹ – sept 2005

Deze variabele geeft aan – indien de leerling een (bij)baantje had – in welke branche de leerling (hoofdzakelijk) werkzaam was. Indien de leerling meerdere baantjes had, is de economische activiteit van de hoofdbaan weergegeven. De economische activiteit van de hoofdbaan is bepaald op basis van de Standaard Bedrijfsindeling (SBI), zoals vastgesteld in het Algemeen Bedrijfsregister (ABR). Gebruikte bron: voorlopig banenbestand 2005, peildatum: ultimo september².

Geslacht

Deze variabele geeft het geslacht van de leerling. Gebruikte bron: SSB-2004, peildatum: ultimo september².

Schoolsoort/leerjaar

Deze variabele geeft aan in welke schoolsoort en in welk leerjaar de leerling zich bevond voor het eventuele schoolverlaten. Bovendien is voor de leerlingen die zich aan het begin van het schooljaar in vmbo-4, havo-5, vwo-6, bol-1 en bbl-1 bevonden aan de hand van het ERR 2005 dan wel het Bron-BO 2004/'05 bepaald of zij dat schooljaar met of zonder diploma hebben verlaten. Gebruikte bron: Bron-VO 2004/'05, ERR 2005 en Bron-BO 2004/'05, peildatum 1 oktober 2004².

Leeftijd

Deze variabele geeft de leeftijd van de leerling ná het eventuele schoolverlaten. Gebruikte bron: SSB-2005, peildatum: ultimo september².

Herkomstgroepering/generatie

Deze variabele geeft de herkomstgroepering van de leerling. Wanneer een persoon niet in Nederland is geboren, geldt het land waar hij of zij geboren is als land van herkomst. Wanneer een persoon in Nederland is geboren, geldt het geboorteland van de moeder, tenzij dat ook

Nederland is. In dat geval is de herkomstgroepering bepaald door het geboorteland van de vader. Voor de niet-westerse allochtone leerlingen geeft de variabele ook aan tot welke generatie zij behoren. Gebruikte bron: SSB-2004, peildatum: ultimo september².

Regio – woongemeente

Deze variabele geeft aan in welke gemeente de leerling woonde. Voor deze variabele is gekozen voor de drie-deling: de vier grote steden (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht), de overige gemeenten met 100.000 inwoners of meer en de gemeenten met minder dan 100.000 inwoners. Gebruikte bron: SSB-2004, peildatum: ultimo september².

Baanbezit leerling – sept 2004

Deze variabele geeft aan of de leerling inkomsten uit een (bij)baantje als werknemer had of niet. Gebruikte bron: SSB-2004, peildatum: ultimo september².

Inkomsten leerling – sept 2004

Deze variabele geeft aan – indien de leerling een (bij)baantje had – in welke loonklasse de hoogte van de inkomsten van de leerling ondergebracht kan worden. Het betreft de inkomsten uit alle banen die de leerling op het peilmoment had. Bij de afleiding van deze variabele is voor de verschillende leeftijden gewerkt met de minimumjeugdloonbedragen behorende bij de betreffende leeftijden, in het betreffende peiljaar. Gebruikte bron: SSB-2004, peildatum: ultimo september².

Aantal banen leerling – sept 2004

Deze variabele geeft aan – indien de leerling een (bij)baantje had – hoeveel verschillende banen de leerling had. Gebruikte bron: SSB-2004, peildatum: ultimo september².

Economische activiteit leerling – sept 2004

Deze variabele geeft aan – indien de leerling een (bij)baantje had – in welke branche de leerling (hoofdzakelijk) werkzaam was. Indien de leerling meerdere baantjes had, is de economische activiteit van de hoofdbaan weergegeven. De economische activiteit van de hoofdbaan is bepaald op basis van de Standaard Bedrijfsindeling (SBI), zoals vastgesteld in het Algemeen Bedrijfsregister (ABR). Gebruikte bron: SSB-2004, peildatum: ultimo september².

Soort huishouden – sept 2004

Deze variabele geeft aan hoe het huishouden is samengesteld waartoe de leerling behoorde. Gebruikte bron: SSB-2004, peildatum: ultimo september².

Huishoudgrootte – sept 2004

Deze variabele geeft aan uit hoeveel leden het huishouden bestaat waartoe de leerling behoorde. Gebruikte bron: SSB-2004, peildatum: ultimo september².

Soort verdiener (huishoudkern) – sept 2004

Deze variabele geeft aan of het huishouden waartoe de leerling in 2004 behoorde kan worden aangemerkt als ‘geen verdiener’, ‘eenverdiener’ of ‘tweeverdieners’. Voor deze variabele wordt alleen gekeken naar het aantal personen binnen de huishoudkern met inkomsten uit werk of een uitkering. De huishoudkern bestaat uit het gehuwde of samenwonende paar, de alleenstaande of de ouder in een éénoudergezin. Van IIT- en overige huishoudens kan geen huishoudkern worden vastgesteld. Gebruikte bron: SSB-2004, peildatum: ultimo september².

Inkomsten huishouden – sept 2004

Deze variabele geeft aan in welke klasse de hoogte van de inkomsten van het huishouden kan worden ondergebracht. Voor deze variabele wordt gekeken naar de inkomstenbronnen van alle leden van het huishouden. Bij de afleiding van deze variabele zijn de inkomsten van het huishouden gerelateerd aan het minimumloon in het betreffende peiljaar. Gebruikte bron: SSB-2004, peildatum: ultimo september².

Noten

¹ Er wordt gesproken over “de leerling”, maar de leerlingen uit 2004/'05 hoeven in 2005/'06 in principe geen leerling meer te zijn, wanneer zij geen onderwijs meer volgen. Dit betreft de voortijdig schoolverlaters en degenen die het onderwijs hebben verlaten, maar in het bezit zijn van een startkwalificatie.

² Variabelen in het SSB worden gemeten per ultimo september, d.w.z. de laatste vrijdag van september. Variabelen in de onderwijsnummerbestanden worden gemeten per 1 oktober van een betreffend jaar. De laatste vrijdag in september betrof in 2004 vrijdag 24 september en in 2005 betrof het vrijdag 30 september.